

WORKSHOP 15: BINNEN KOMEN ZE VANZELF, MAAR HOE GAAN ZE NAAR BUITEN?: Re-integratie ex-gedetineerden Midden-Limburg

Welkom bij onze presentatie over de aanpak van het Veiligheidshuis Midden-Limburg (VHH) van gedetineerden uit ons werkgebied.

Mijn naam is Pieter van der Heul, werkzaam voor het VHH Midden-Limburg, en naast me staat Annemiek Boonen als medewerkster van VvGi, ook verbonden aan het VHH.

In het kader van “samen werken aan Zorg en Veiligheid” is ons project een mooi en passend voorbeeld. Wij noemen het ook wel: bemoeizorg in de cel.

Al sinds een jaar of tien zijn we in Midden-Limburg actief met de Nazorg Detentie voor de inwoners van de 7 gemeenten van Midden-Limburg. Jaarlijks krijgen we tussen de 200 en 300 personen gemeld, die in detentie gaan. Volgens afspraken/convenanten zijn de gemeenten in Nederland, samen met de Penitentiaire Inrichtingen verantwoordelijk om er voor te zorgen, gedetineerden goed op weg te helpen als ze weer uit detentie komen. Het VHH voert dit voor die 7 gemeenten (ong. 235.000 inwoners) uit. Het is de bedoeling om tijdens detentie zicht te krijgen op de situatie van de gedetineerde. Heeft hij (of zij) een woning als hij uit detentie komt? Heeft hij een baantje om in zijn levensonderhoud te voorzien? Heeft hij zorg nodig? Heeft hij een Identiteitsbewijs? Heeft hij schulden en hulp nodig om hieraan te werken? Staat er een sociaal netwerk klaar om hem op te vangen na detentie?

In feite zijn dit allemaal elementen die iemand kunnen helpen en ondersteunen om uit de problemen te blijven, als hij eenmaal weer terugkeert in de maatschappij.

Het gegeven dat iemand gedetineerd is, maakt dat hij makkelijk te bereiken is. Hij is aanwezig en kan dus bevraagd worden op zijn situatie en of hij geholpen wilt worden. Vervolgens ben je als VHH-medewerker de link met “buiten” en kun je zaken “buiten” gaan regelen.

Wat levert goede nazorg detentie de samenleving op:

- De kans om recidive terug te dringen wordt aanzienlijk groter;
- “Aanleren” van nieuwe levenswijze levert de ex-gedetineerde een grotere kans op goede re-integratie op;
- De samenleving wordt veel kosten bespaard. Iedere geïnvesteerde euro levert minimaal 3 euro op.

We hebben in al die jaren geleerd, dat het systeem waarmee we in Nederland werken om mensen af te straffen erg gericht is op het binnen de muren van de gevangenis beheersbaar te houden en te zorgen dat gedetineerden niet naar buiten kunnen. Dat is natuurlijk prima. Mensen doen iets waarover we afgesproken hebben dat dat niet kan en moeten daar voor gestraft worden. Maar we vinden dat blijkaar niet genoeg. Je krijgt niet alleen een gevangenisstraf, maar ook als je weer naar buiten mag, word je nog verder gestraft. Heb je een huurhuis, dan heb je een huurschuld als je weer vrij bent. Of nog erger, je bent je huis kwijt (en een huurschuld). Als je werk hebt, dan mag je hopen dat je baas je nog terug wilt op die plek. Ben je afhankelijk van een uitkering, dan mag je die aanvragen als je weer vrij bent en dan heb je na 6 weken je eerste geld voor je levensonderhoud. En in de tussentijd dan??????

Zo hebben we het ingericht in Nederland, maar dit draagt niet bij aan ander gedrag, terwijl we dit toch eigenlijk nastreven met ons strafstelsel. We hopen als VHH Midden-Limburg een positieve bijdrage te leveren met onze aanpak. We hopen een aantal gedetineerden zodanig ondersteuning te bieden dat we wel een langdurige verandering kunnen bewerkstelligen. Onze eerste ervaringen zijn goed en wijzen erop dat er veel mogelijk is. Gedetineerden worden echt ex-gedetineerden en krijgen de kans hun leven weer opnieuw vorm te geven.

Hoe dit in zijn werk gaat zal Annemiek toelichten:

De gedetineerde wordt gemeld bij het VHH. Hierop krijgt Annemiek de vraag om contact te leggen met deze persoon binnen de Penitentiaire Inrichting. Annemiek zoekt de persoon op en vraagt of hij problemen heeft en geholpen wilt worden. Annemiek heeft ervaring als bemoeizorgwerker en is bekend met verslavingsproblematiek. Annemiek is ook niet werkzaam bij Justitie, wat de drempel voor een gesprek enorm verlaagd. Annemiek vraagt toestemming van de gedetineerde om zaken buiten de PI te regelen en bij toestemming kan zij contact leggen met het VHH om gezamenlijk een plan van aanpak te maken voor de gedetineerde en al tijdens de detentieperiode te starten met de uitvoering

van het plan. Hierbij moet je als partner van het VHH bereid zijn om enigszins buiten de lijntjes te kleuren om zaken voor de gedetineerde te regelen.

Eenmaal buiten de PI blijft Annemiek betrokken bij de persoon, nu ex-gedetineerde. Dit is van groot belang voor het vertrouwen van de gedetineerde.

De bedoeling is om binnen een half jaar na de detentie de casus af te sluiten of via een warme overdracht aan partnerorganisaties of vrienden/familie over te dragen